

Що таке імпакт-фактор і для чого він потрібний?

04.11.2021

Не лише початківцям, а й досвідченим дослідникам та науковцям необхідно публікувати свої наукові роботи у профільних журналах. Але перш ніж опублікувати свою роботу в тому чи іншому видавництві, необхідно визначити його авторитарність та популярність. І після того, як автор роботи дізнався показник важливості журналу, він може ухвалити рішення про те, щоб його стаття була розміщена саме там. Але, постає питання: «Як саме визначити цей показник і взагалі, що він собою являє?».

Таким показником є impact-factor чи імпакт-фактор. Так, цей показник демонструє середню міру частоти цитування статті у визначеному році. Його використовують, щоб виміряти важливість чи ранг журналу, роблячи розрахунки, скільки разів матеріали та публікації з цього журналу цитували у своїх роботах науковці.

Чому імпакт-фактор – значущий показник?

Використовуючи всі імпакт-фактори, можна об'єктивно оцінити видання, а також проаналізувати, наскільки перспективним буде цитування в ньому. Під час проведення обчислювальних операцій, необхідно пам'ятати, що кількість статей, які були опубліковані в журналі, що вивчається, прямо пропорційно значенню імпакт-фактора. Тому перш ніж аналізувати ресурс, видання необхідно розглянути через призму наступних показників:

- Яке він має цільове призначення;
- Наскільки якісним є основний матеріал;
- Який загальний обсяг виданих у ньому наукових статей;
- Як часто журнал друкується;
- Наскільки переробленою є інформація за допомогою синтетичних та аналітичних ресурсів.

Як розрахувати імпакт-фактор

Методика розрахунку impact-factora ґрунтується на визначенні кількості посилань на журнал публікацій, що в ньому видавалися. Є різні підходи визначення цього показника: за 2, 3 чи 5 попередніх років. Є видання, які проводять розрахунок імпакт-фактора за класичною схемою, але також існують такі, хто застосовує самостійно розроблені методи визначення такого фактора.

Класичною формулою розрахунку імпакт-фактора є: $I=a/b$. У даному випадку I – impact-factor, який дорівнює «а» – кількості цитувань (посилань) на статті певного журналу за останні 3 роки, розділений на «b» – загальну кількість статей, які опублікували у цьому журналі протягом останніх трьох років. Варто зазначити, що при цьому розрахунку не враховуються листи, огляди книг, коментарі та новини.

Наприклад, необхідно визначити імпакт-фактор журналу у 2020 році. Це можна виконати так: $I_{2020} = a/b$, де a – кількість цитувань за період 2020 року в журналах, що вивчає інститут наукової інформації, статей, які опублікувало це видання за період з 2017 до 2019 року. Тоді як b – кількість публікацій у цьому виданні з 2017 до 2019 року. До цього числа не включаються листи, повідомлення та подібні матеріали, які були представлені раніше. Якщо журнал новий, то для нього імпакт-фактор розраховують за період два роки.

Імпакт-фактор для Scopus та WoS

Scopus є багатопрофільною базою даних. До неї, крім бібліографічної інформації, також входять списки посилань з публікацій, що індексуються. Завдяки цьому користувачі можуть шукати цитування. У скопусі представлено:

- Понад 50 000 книг;
- Понад 20 000 назв журналів;
- Понад 24 млн. патентів;
- Понад 6 млн. документів конференцій.

Щоб виміряти, як впливають дослідження, Скопус застосовує Scientific Journal Rankings. Ця метрика розраховується за схожим принципом з імпакт-фактору. Так, щоб аналізувати цитування можна використовувати журнал Scopus. Під час проведення аналізу цитування необхідно також враховувати сферу

дослідження. В основному, записи в Скопус є журнальними статтями, які були опубліковані англійською мовою.

Можлива неточність аналізу цитування. Це може бути, якщо дослідники певної специфіки досліджень практикують публікацію в неангломовних журналах, або якщо багато досліджень було опубліковано в книгах або таких форматах, які погано охоплює дана база.

Ще одним сучасним та популярним науковим журналом є Web of Science чи WoS. Цей журнал використовує розрахунок імпаکت-фактора як метрику, щоб з'ясувати наукову значущість публікацій та досліджень. Але тут необхідно пам'ятати, що цей показник розраховується виключно для журналів Індекс наукового цитування, а також Індекс цитування з суспільних наук.

Щоб отримати необхідну інформацію WoS, необхідно зайти на його офіційний сайт. Далі вибрати пункт JCR, розташований зверху у меню. В подальшому пошук проводять за ключовими словами та за тематикою статей. Науковому співробітнику необхідно орієнтуватися на посилання сторінок, де є науковий матеріал. Кожен такий матеріал має своє посилання. Далі необхідно виділити посилання та отримати розрахунок статистичних даних. Варто також зазначити, що повноцінність отриманої інформації залежить від рівня передплати користувача.

Чому імпакт-фактор може мати низькі показники?

Науковий співробітник, використовуючи всі індикатори імпакт-фактора в цілому, може отримати об'єктивну оцінку видання, а також розглянути його через призму перспективності публікацій. Іншими словами – порівняти всі відповідні видання та вибрати найкраще. Важливим у цьому аналізі є вибраний період, протягом якого проводилися публікації.

Перш ніж аналізувати ресурс, необхідно розглянути видання з огляду на такі фактори:

- Яке цільове призначення журналу;
- Наскільки якісним є основний матеріал;
- Як часто публікується журнал;
- Наскільки якісно переробляється інформація за допомогою синтетичних та аналітичних ресурсів;

- Який загальний обсяг матеріалів.

Варто відмітити, що існує багато причин низького коефіцієнта імпаکت-фактора. Однією з найпоширеніших причин є те, що вітчизняні матеріали публікацій в іноземних журналах не толерантні. Наприклад, можуть не вчасно видавати випуск нового номера видання, і цим втрачають час.

Не варто виключати і низьку якість самого матеріалу наукової роботи, також не кожен автор вміє грамотно та професійно перекласти свою роботу англійською мовою. Важливим є оформлення статті. Якщо ж усі ці нюанси не враховувати, то є велика ймовірність, що праця автора не буде опублікована. Тому науковці-початківці найчастіше звертаються до професійних компаній, які займаються підготовкою наукових робіт до друку у відомих виданнях.

Підсумовуючи, можна відмітити, що «якість» – суб'єктивний чинник, при цьому імпакт-фактор є добрий показник цитування статті у журналі, але це не завжди пов'язано з якістю роботи. Є вузькоспрямовані видання, які мають досить низькі імпакт-фактори, але їх визнають і вважають престижними для публікації журналами. Тому при розрахунку імпакт-фактора автор наукової роботи повинен враховувати всі нюанси.

За матеріалами сайту Академія статей